

Інформація для пацієнтів щодо збереження фертильності

Заморожування яйцеклітин

Вступ

Збереження фертильності, зокрема заморожування яйцеклітин, — це процес, який дає змогу зберегти яйцеклітини для використання у майбутньому. Ми усвідомлюємо, що питання планування сім'ї може не бути вашим першочерговим пріоритетом прямо зараз. Цілком припустимо, якщо ви ще не визначилися, чи плануєте ставати батьками у майбутньому. Водночас слід пам'ятати, що це рішення є вагомим, адже своєчасність певних видів та етапів лікування може відобразитися на вашому репродуктивному здоров'ї. З огляду на це, критично важливо розглянути можливі варіанти вже зараз. Розуміння процесу заморожування яйцеклітин, його переваг та факторів, які слід врахувати, допоможе вам зробити свідомий вибір щодо свого майбутнього, незалежно від того, плануєте ви мати дітей чи ні. Ця інформація покликана допомогти вам розібратися в цих важливих питаннях і прийняти найкраще для вас рішення.

Що таке фертильність?

Фертильність — це здатність мати дітей. Для жінок заморожування яйцеклітин дає змогу зберегти можливість мати біологічних дітей у майбутньому.

Стани, що можуть вплинути на вашу фертильність.

Рак

Методи лікування раку, як-от хіміотерапія, променева терапія та окремі види хірургічного втручання, можуть негативно вплинути на здатність яєчників виробляти яйцеклітини та зменшити ваші шанси на вагітність у майбутньому. Ступінь ризику для вашої фертильності залежить від вашого віку та конкретного методу лікування. Обговоріть зі своїми лікарями-онкологами можливий вплив лікування на вашу фертильність. Якщо ваша фертильність під загрозою, а ви сподіваєтеся мати дітей у майбутньому, рекомендуємо розглянути можливість збереження фертильності шляхом заморожування яйцеклітин до початку лікування раку.

Терапія, пов'язана з гендерним переходом

Гормональна терапія та деякі види хірургічних втручань, пов'язані з корекцією статі, можуть призвести до безпліддя. Це залежить від виду терапії, яку ви проходитье. Гормональна терапія (блокатори пубертату або тестостерон) пригнічує вашу фертильність. У більшості випадків фертильність відновлюється після припинення гормональної терапії, однак у деяких випадках існує ймовірність того, що вона не відновиться. Операція з видалення яєчників є незворотною і призведе до безпліддя.

Якщо ви припускаєте, що колись захочете мати дітей, доцільно приділити увагу питанню збереження фертильності — заморожування та зберігання яєчників для їх подальшого використання в репродуктивній терапії. Найчастіше це найкраще зробити до початку гормональної терапії, але якщо ви приймете таке рішення пізніше, уже після початку терапії, це також має бути можливо. Може виникнути потреба призупинити гормональну терапію на кілька місяців.

Інші стани

Деякі патологічні стани можуть впливати на вашу репродуктивну функцію, а в деяких випадках навіть спричиняти передчасну менопаузу. Наприклад, такі стани, як мозаїцизм при синдромі Тернера та галактоземія, можуть призвести до передчасної втрати яйцеклітин.

Крім того, негативний вплив на репродуктивну функцію можуть мати методи лікування інших патологічних станів. Якщо вам призначено таке лікування, а ви плануєте мати дітей у майбутньому, заморожування яйцеклітин до початку терапії допоможе зберегти вашу фертильність.

Особовому складу збройних сил, що виконує завдання на лінії фронту та підлягає розгортанню в зоні бойових дій, надається можливість збереження репродуктивної функції за підтримки Національної служби охорони здоров'я Великої Британії (NHS).

Що таке збереження фертильності?

Збереження фертильності передбачає збір та заморожування ваших яйцеклітин (кріоконсервація яйцеклітин), щоб у майбутньому ви мали можливість народити дітей, використовуючи ці яйцеклітини.

Якщо ви вирішите пройти консультацію щодо збереження фертильності, вас направлять до найближчого до вас центру репродуктивної медицини, проте це може бути інший заклад, а не ваша місцева лікарня. Команда ваших лікарів та фахівці з репродуктивної медицини (репродуктологи) співпрацюватимуть, щоб ретельно спланувати та узгодити процес збереження вашої фертильності паралельно з основним лікуванням, забезпечуючи узгодженість та ефективність усіх процесів.

Що включає в себе процес заморожування яйцеклітин?

Заморожування яйцеклітин — це метод збереження вашої фертильності шляхом зберігання яйцеклітин до початку лікування раку або іншої терапії. Процедура заморожування яйцеклітин складається з кількох етапів:

- Ви отримуватимете ін'єкції гормонів для стимуляції яєчників, щоб вони виробили кілька яйцеклітин.
- Моніторинг вашого стану здійснюватиметься шляхом ультразвукового дослідження та лабораторних аналізів крові.
- Після досягнення яйцеклітинами необхідного ступеня зрілості буде проведено пункцію яєчників — коротке хірургічне втручання із застосуванням седації.
- Отримані зрілі яйцеклітини будуть заморожені для подальшого зберігання.

Чи є побічні ефекти?

Яєчники молодих жінок часто добре реагують на препарати для стимуляції фертильності, що може підвищити ризик виникнення синдрому гіперстимуляції яєчників (СГЯ), хоча невеликий ризик існує для всіх пацієнок. СГЯ — це потенційно серйозна реакція на гормональні ін'єкції, за якої гіперстимульовані яєчники збільшуються в розмірах і виділяють речовини, що можуть призвести до підвищення проникності судин.

Ми мінімізуємо цей ризик завдяки ретельному підбору типу та дозування гормональних препаратів. Приблизно у кожній третій пацієнтки спостерігається СГЯ легкого ступеня; цей стан, як правило, піддається корекції в домашніх умовах шляхом прийому анальгетиків та відповідної медикаментозної терапії протягом декількох днів.

Як довго мені доведеться перебувати в лікарні?

Зазвичай ви можете повернутися додому через одну-дві години після процедури забору яйцеклітин. Незначні кров'янисті виділення є нормою, а будь-який дискомфорт у ділянці живота зазвичай минає протягом 12 годин за умови прийому знеболювальних засобів.

Хто має право на зберігання яйцеклітин за програмою NHS?

Для отримання права на зберігання яйцеклітин за програмою NHS не має значення, чи ви самотні, чи перебуваєте у стосунках, проте ви повинні відповідати певним критеріям щодо збереження фертильності. У Шотландії для отримання права на цю послугу діють такі вимоги:

- Ваш вік має бути менше 40 років.
- Ваш індекс маси тіла (ІМТ) має бути нижчим за 35.
- У вас не повинно бути біологічних дітей.
- Ви не повинні були раніше проходити стерилізацію.

Однак для отримання доступу до лікування безпліддя за рахунок NHS із використанням ваших заморожених яйцеклітин у майбутньому діють окремі критерії. Ці критерії можуть змінюватися з часом, і неможливо передбачити, якими будуть вимоги у наступні роки.

Що відбуватиметься під час візиту до фахівця з репродуктивної медицини?

Під час прийому лікар або профільна медсестра ознайомлять вас із доступними варіантами збереження вашої фертильності та надасть відповіді на будь-які ваші запитання. Якщо до початку лікування раку або іншої терапії є достатньо часу для завершення процесу збереження фертильності, фахівець детально обговорить із вами план відповідних процедур.

Якщо ви оберете цей шлях, фахівець супроводжуватиме вас протягом усього процесу, і вам потрібно буде заповнити необхідні документи (зокрема дані про нещодавні поїздки/подорожі (анамнез поїздок)) та форми згоди на проведення процедур та зберігання ваших яйцеклітин. Ви також повинні будете пройти аналіз крові для здійснення перевірки на наявність інфекцій. Ці кроки необхідні, щоб гарантувати безпечно зберігання ваших яйцеклітин із дотриманням регуляторних вимог для потенційного їх використання у майбутньому.

Якщо ми встановимо, що ваші яйцеклітини не підлягають заморожуванню, ми повідомимо вас про це та, за потреби, обговоримо можливі альтернативні варіанти.

Які юридичні наслідки передбачає процедура зберігання яйцеклітин?

У Великій Британії використання та зберігання яйцеклітин регулюються Управлінням із запліднення та ембріології людини (HFEA). Відповідно до Закону про запліднення та ембріологію людини (1990 р.), ви маєте надати письмову згоду на таке:

- Зберігання ваших яйцеклітин
- Тривалість періоду, протягом якого ваші яйцеклітини можуть зберігатися
- Цілі, для яких ваші яйцеклітини можуть бути використані
- Ваші побажання щодо того, як будуть використовуватися збережені яйцеклітини
- Подальші дії щодо яйцеклітин у разі вашої смерті або якщо ви втратите здатність змінити чи відкликати свою згоду (це стандартні запитання для всіх пацієнтів, які розглядають можливість скористатися процедурою збереження фертильності)

Максимальний термін зберігання ваших яйцеклітин наразі становить 55 років, проте згоду необхідно поновлювати кожні 10 років.

Після того як ваші яйцеклітини буде поміщено на зберігання, надзвичайно важливо підтримувати зв'язок із центром репродуктивної медицини. негайно повідомляйте центр репродуктивної медицини про будь-які зміни у ваших контактних даних, як-от нова адреса, щоб фахівці могли залишатися з вами на зв'язку. Якщо центр репродуктивної медицини не зможе зв'язатися з вами, він може втратити законне право на подальше зберігання ваших яйцеклітин та буде зобов'язаний утилізувати їх.

Важливо повідомляти центр репродуктивної медицини про будь-які зміни сімейного стану або зміну прізвища (імені), оскільки для продовження зберігання може виникнути потреба в заповненні нових форм згоди.

Якщо у вас є партнер і ви бажаєте дозволити партнеру використовувати ваші яйцеклітини у разі вашої смерті, ви повинні заповнити спеціальні форми згоди у центрі репродуктивної медицини, щоб надати на це дозвіл.

У разі прийняття рішення про припинення зберігання своїх яйцеклітин вам потрібно буде звернутися до центру репродуктивної медицини для проведення процедури їх утилізації.

Чи доведеться відкласти моє лікування, якщо я прийму рішення про здійснення процедури заморожування яйцеклітин?

Зазвичай процес заморожування яйцеклітин триває від двох до трьох тижнів. Якщо ваше лікування можна безпечно відтермінувати на цей період, ваш фахівець може надати вам направлення на консультацію щодо варіантів збереження фертильності, зокрема заморожування яйцеклітин. Однак, якщо ваше лікування має розпочатися терміново, часу на завершення процедури заморожування яйцеклітин до початку терапії може бути недостатньо. У таких ситуаціях можуть бути розглянуті інші варіанти. Нижче наведено інформацію про використання донорських яйцеклітин або всиновлення.

Що, якщо я вирішу не розпочинати процедуру на цьому етапі?

Якщо ви вирішите не проводити процедуру заморожування яйцеклітин на цьому етапі, це цілком прийнятно. Це рішення залежить виключно від вас. Цілком природно відчувати невпевненість, тому взяти додатковий час на роздуми — це цілком розумний крок. Якщо ви вагаєтеся, можливо, вам допоможе обговорення ситуації з вашою командою лікарів, репродуктологом або консультантом, щоб краще зрозуміти доступні варіанти. Відмова від процедури заморожування яйцеклітин не вплине на ваше основне лікування, і ви зможете розглянути інші шляхи створення сім'ї в майбутньому, якщо зміните своє рішення.

Чи існують альтернативи, якщо мені не вдасться провести процедуру заморожування яйцеклітин до початку лікування?

Якщо ви вирішите не здійснювати процедуру заморожування яйцеклітин до початку терапії, або ж це виявиться неможливим через терміновість лікування раку чи інших захворювань, ваші можливості щодо збереження фертильності в майбутньому можуть бути обмеженими. Усе ще існують альтернативні шляхи для створення сім'ї. Нижче наведено інформацію про використання донорських яйцеклітин або всиновлення.

Чи можу я проходити лікування безпліддя після одужання?

Залежно від того, як лікування вплинуло на вашу репродуктивну здатність, ви все ще можете мати можливість пройти курс лікування безпліддя після одужання. Якщо функція яєчників відновиться і вони знову почнуть продукувати яйцеклітини, лікування безпліддя з використанням ваших власних яйцеклітин може стати можливим варіантом. Якщо використання власних яйцеклітин виявиться неможливим, ви зможете обговорити інші доступні варіанти:

- **Використання донорських яйцеклітин:** якщо після лікування онкологічного захворювання ви не будете здатні продукувати яйцеклітини, використання донорських яйцеклітин для лікування безпліддя може стати відповідним варіантом, коли ви будете готові до створення сім'ї.
- **Усиновлення:** всиновлення є ще одним варіантом для тих, хто бажає стати батьками. Ви можете розглянути цей варіант у будь-який час; він пропонує шлях до батьківства, якщо народження біологічної дитини є неможливим.

Важливо обговорити ці альтернативні варіанти з вашим репродуктологом та командою лікарів, щоб ви могли обрати найкращий варіант відповідно до вашого стану здоров'я, плану лікування та сімейних цілей. Кожен варіант має свої особливості, які слід врахувати, і ваша команда лікарів може надати вам індивідуальні рекомендації.

Що таке заморожування тканини яєчника?

Заморожування тканини яєчника — це спосіб збереження фертильності, при якому невеликий фрагмент тканини яєчника, що містить незрілі яйцеклітини, видаляється хірургічним шляхом (лапароскопія) і заморожується. Цей метод може бути відповідним варіантом для молодих жінок у випадках, коли проведення процедури заморожування яйцеклітин неможливе. Наразі використання цієї тканини передбачає проведення ще однієї операції для її реімплантації (трансплантації назад у ваш організм).

Чи буду я проходити перевірку фертильності після лікування?

Не існує єдиного тесту, який міг би остаточно підтвердити повне відновлення вашої фертильності. Хоча регулярне відновлення менструального циклу є позитивною ознакою, це не гарантує, що ваша репродуктивна функція повністю відновилася.

Хто може допомогти мені прийняти рішення?

Ваші лікарі та медсестри можуть надати необхідну підтримку та роз'яснення, поки ви приймаєте рішення щодо проходження процедури заморожування яйцеклітин. Візит до центру репродуктивної медицини не зобов'язує вас до проведення процедури заморожування яйцеклітин, але він дасть вам можливість всебічно розглянути всі доступні варіанти.

Також важливо покладатися на своє звичне коло підтримки, як-от родину, друзів або соціальні групи підтримки у вашій громаді, — щоб обрати варіант, який буде найкращим саме для вас.

Хоча консультанти безпосередньо не залучені до вашого медичного лікування, вони можуть надати цінну допомогу у прийнятті рішення щодо проходження процедури збереження фертильності, зокрема заморожування яйцеклітин, а також забезпечити додаткову емоційну підтримку на кожному етапі цього процесу.

Як я можу отримати консультацію щодо фертильності?

Якщо дозволятиме час, ви матимете можливість зустрітися з одним із наших консультантів із питань фертильності перед тим, як розпочати процедуру заморожування яйцеклітин. Усі наші консультанти є членами Британської асоціації консультування з питань безпліддя (BICA). Під час сеансу зустрічі консультант обговорить із вами доступні варіанти та допоможе психологічно опрацювати рішення про збереження фертильності шляхом заморожування яйцеклітин. Це також можливість для вас поставити будь-які запитання, які вас турбують.

Зверніть увагу, що консультування не є частиною процесу оцінки стану вашого здоров'я та жодним чином не вплине на ваше лікування. Якщо вам знадобиться додаткова підтримка, ви можете записатися на наступні сеанси консультації до, під час або після завершення вашого лікування.

Чи можу я змінити своє рішення?

Так, ви можете змінити своє рішення у будь-який час. Почуття невизначеності або тривоги щодо цього процесу є цілком природним, і розмова з консультантом або репродуктологом допоможе вам розібратися у своїх почуттях. Проте ці обговорення не зобов'язують вас розпочинати процес збереження фертильності.

Чи потрібно мені використовувати засоби контрацепції?

Попри можливий вплив терапії на репродуктивну функцію, неможливо точно спрогнозувати, чи будете ви здатні зачати дитину природним шляхом у майбутньому. Певні методи лікування чинять деструктивний вплив на яйцеклітини, що може негативно позначитися на розвитку плоду у разі зачаття під час лікування. Тому критично важливо запобігати вагітності, якщо ви ведете статеве життя під час терапії та протягом року після її завершення.

Не менш важливо практикувати безпечний секс, щоб захистити себе та свого партнера від інфекцій, що передаються статевим шляхом (ІПСШ). Для забезпечення захисту здоров'я обох партнерів наполегливо рекомендується використовувати презерватив під час статевого акту.

Що мені робити, якщо я захочу скористатися збереженими яйцеклітинами?

Вам потрібно звернутися до свого сімейного лікаря, щоб отримати направлення до місцевого центру репродуктивної медицини — бажано до того, де зберігаються ваші яйцеклітини.

Також важливо зазначити, що отримання доступу до лікування безпліддя за підтримки NHS із використанням ваших збережених яйцеклітин в майбутньому можливе лише за умови відповідності певним додатковим вимогам. Ці критерії можуть змінюватися з часом, і неможливо передбачити, якими будуть вимоги у наступні роки. З поточними критеріями можна ознайомитися за посиланням: [Критерії доступу до лікування ЕКЗ за програмою NHS у Шотландії — Fertility Network](#).

Бажаєте дізнатися більше? – Корисна контактна інформація та вебсайти

Якщо ви бажаєте дізнатися більше про збереження фертильності або отримати підтримку, вам можуть стати у пригоді наступні ресурси:

- **Вебсайт HFEA: заморожування яйцеклітин**
[Заморожування яйцеклітин | HFEA](#)
- **Вебсайт HFEA: збереження фертильності**
[Збереження фертильності | HFEA](#)
- **HFEA: інформація для трансгендерних та небінарних осіб**
[Інформація для трансгендерних та небінарних осіб, які потребують лікування безпліддя | HFEA](#)
- **Британської асоціації консультування з питань безпліддя (BICA)**
[BICA: Британська асоціація консультування з питань безпліддя](#) — професійне об'єднання, що надає спеціалізовану консультативну підтримку особам, які проходять курс лікування безпліддя або процедури зі збереження фертильності.
- **Macmillan Cancer Support**
[Macmillan Cancer Support](#) — організація забезпечує пацієнтів інформаційним та консультативним супроводом, сприяючи збереженню високої якості життя людей з онкологічними захворюваннями.
- **Teenage Cancer Trust**
[Teenage Cancer Trust](#) — Teenage Cancer Trust забезпечує спеціалізований медсестринський догляд та підтримку для молодих людей з онкологічними захворюваннями. Надання підтримки всім особам віком 13–24 роки, у яких діагностовано рак, а також їхнім близьким людям.
- **Cancer Research UK: фертильність та рак**
[Рак і фертильність | Cancer Research UK](#) — вичерпна інформація про те, як методи лікування раку можуть вплинути на фертильність, а також про доступні варіанти її збереження.
- **Young Lives vs Cancer (колишня назва — CLIC Sargent)**
[Шість напрямів, за якими ми допомагаємо — Young Lives vs Cancer](#) і [Young Lives vs Cancer](#) — підтримка дітей та молоді з онкологічними захворюваннями, зокрема інформація щодо процедур збереження фертильності.
- **Gendered Intelligence**
[Gendered Intelligence](#) — надає підтримку трансгендерним особам, зокрема молоді, у питаннях гендерної ідентичності та подоланні пов'язаних із цим викликів.
- **GIRES (Товариство з дослідження та освіти у сфері гендерної ідентичності)**
[Товариство з дослідження та освіти у сфері гендерної ідентичності](#) — надає рекомендації та здійснює правозахисну діяльність для трансгендерних і гендерно- різноманітних осіб, а також їхніх родин.

- **Scots Trans and Equality Network**
[Scottish Trans](#) — працює над покращенням рівності, прав та інклюзії у сфері гендерної ідентичності та зміни гендеру в Шотландії. Scottish Trans є частиною організації [Equality Network](#), яка працює над покращенням рівності, прав та інклюзії ЛГБТКІ+ спільноти в Шотландії.
- **LGBT Health and Wellbeing**
[LGBT Health and Wellbeing](#) — працює над покращенням фізичного, соціального та ментального здоров'я і благополуччя дорослих представників ЛГБТК+ спільноти (віком від 16 років) у Шотландії.
- **LGBT Youth Scotland**
[LGBT Youth Scotland](#) — національна благодійна організація Шотландії, що надає підтримку молодим представникам ЛГБТК+ спільноти віком від 13 до 25 років.
- **The Fertility Alliance**
[The Fertility Alliance](#) — національна благодійна організація з питань фертильності, що надає підтримку та перевірену інформацію кожному, хто бажає дізнатися більше про свій репродуктивний потенціал.
- **Fertility Network UK**
[Fertility Network UK](#) — благодійна організація, що надає підтримку та інформацію з усіх аспектів фертильності, зокрема щодо варіантів її збереження.
- **Послуги NHS у сфері лікування безпліддя**
[Безпліддя | NHS inform](#) — консультативний супровід щодо послуг NHS у сфері лікування безпліддя та загальна інформація про фертильність.
- **British Fertility Society**
[Інформація для громадськості » British Fertility Society](#) — інформація про фертильність та збереження фертильності.